

- ✱ מנסים לצודו בהיותו חי, כי מוציא הנוזל יחד עם נשמתו.
- ✱ הגדולים, מוציאים את נוזלם ע"י הסרת קונכיותם; אבל הקטנים, מרסקים אותם בעודם חיים עם קונכיתם – כי זו הדרך היחידה להוציא נוזלם.
- ✱ הקונכיליא²⁵¹ יש לו ריח לא-בריא כשצובעים ממנו, וצבעו עצוב כאילו הוא מהבהב²⁵² או בחימה – כמו הים²⁵³ (עיין הערה).
- ✱ לפורפורה יש לשון ארוך כמו אצבע; כשאוכל הוא חודר בה תוך קונכיות קונכיליא, כל כך קשה חידודו.
- ✱ הם מתים במים מתוקים או בכל מקום שיוצא נהר לתוך הים.
- ✱ אחר שצדו אותם הם חיים עד שבע שבועות עם ליחתם כמחיתם.
- ✱ כל חלזוני הים גדלים במהירות, ובפרט הפורפורה; תוך שנה משיג את גידולו המרבי.
- ✱ מהחלזונות עושים שני צבעים: הפורפורה והקונכיליא [ארגמן ותכלת; עיין הערה 251].
- ✱ החצוצרה דומה לחצוצרה ממש אלא שהוא קטן. זה שנקרא פורפורה יש לו כמו חוטם חלול יוצא ממנו, שצדו כצנור מופנה פנימה, והלשון עוברת בו; יש לו קוצים – שבעה חידודים בערך – שמסבבים אותו כמו

²⁵¹ לענ"ד נראה שהביטוי "קונכיליא" — לכה"פ בפליניוס — קאי על התכלת וחלזונה דוקא, וכמ"ש בכמה מקומות במהלך החיבור.

²⁵² המלה קאי על ההבהוב שבעין החתולה; הוא מדמה זהירות הקונכיליא לזהירות של עין החתולה או איש כועס — איננו זהירות המהנה, אלא מדכא.

²⁵³ בלטינית: *color austerus in glauco et irascenti similis mari*; פליניוס מתלונן על מה שאנשים מפקידים הון רב על לוקסוס אפילו כשעצם הדבר אינו כל כך יפה. תיאור שלילי כזה על צבע הכחול המזהיר גם נמצא בתיאורו של אבן ההיקינתוס (אשר כנראה הוא הספיר) בספר כ"ג, פרק מ"א.